

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. XIV. De officio Archipresbyteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

Quò ad Postremum: Debet Episcopus se à secularibus negotiis abstinere. §. *sicut hic*. Tametsi negotium esset honestum, ut puta exercendo artem Physicam, vel Chirurgum; ut per Abb. in c. *Sententiam*, ext. *Ne Cler. vel. mon.* & hoc in Clericis etiam. Excipiuntur tantum aliqui casus ut in c. 1. §. *fin. ext. de Postulat. Prel.* Possunt enim Clerici postulare in propria causa, & suæ Ecclesiæ, & pro miserabilibus personis, si ipsæ per se non possint suam tractare causam. Item debet abstinere se à conversatione mulierum, etiamsi sint consanguineæ. §. *Pudicus*, hoc tit. Quod declaratur, si istæ sint suspectæ, c. 1. de *cobab. Cler. & mul.* Et demum debet honestatem servare in quacunque actione, & à quacunque inspectione vacare. Insuper Episcopi, & alii Prælati Ecclesiasticis officiis mancipati non debent habitus nimis luxuriantes induere; morum enim intrinsecam honestatem per decentiam habitus extrinseci debent induere, d. §. *Pudicus*. Cætera videnda sunt in tit. de *Vit. & Hon. Cleric.* & apud Pacem Jordanum d. tom. 1. lib. 1. ubi per novem integros Titulos explicat virtutes, quibus Prælati præfulgere debent.

T I T. XIII.

De Officio Archidiaconi.

Cum actum sit de iis Prælati, qui Jurisdictionem habent; cum inter illos Archidiaconus possit numerari, quia Vicarius Episcopi dicitur, ideo nunc de Officio Archidiaconi tractatur; & pro hujus tituli expeditione videbimus.

1. Quis sit Archidiaconus?
2. Quæ sit Archidiaconi Jurisdictio?
3. Quale sit Officium ejus?

Quò ad Primum: Archidiaconi nomen præferunt Principem, seu caput Diaconorum; & potest dici Vicarius Episcopi, à lege constitutus, qui post Episcopum est omnium major, ut *hic in prin.* Et hinc dicitur oculus Episcopi. c. *Diaconi*, 1. §. c. 2. 93. d. c. *Ad hæc*, ext. *tit.* Debet enim Episcopus per eum administrare suam Jurisdictionem, d. c. *Ad hæc*.

Quò ad Secundum: Maxima est de Jure Communi Archidiaconi Jurisdictio. Etenim ad eum spectat Clericorum correctio, & emendatio, licet non possit excommunicare sine Episcopi licentia, c. *Archidiaconis*, ext. *ead. §. fin. hoc tit.* Præterea examinat præsentandos Episcopo pro ordinatione, tametsi ordinare non possit; ponit Abbates, & Abbatissas in sede, c. *Ult. nostrum*; ext. *ead.* Visitat Ecclesias, & Parochias, si Episcopus sit impeditus, c. 1. c. *Mandamus*, ext. *ead.* & in Conc. Trident. sess. 24. c. 3. de *Reform.* Insuper in Choro post Episcopum primum habet locum, ut not. in d. cap. 1. Id tamen est verum, quod non potest ardua negotia explicare, vel causas Matrimonii, aut Concubinatus, quemadmodum nec causas criminales, c. 20. sess. 24. c. 14. sess. 25. de *Reform.* in Conc. *Trid.* Sicut non potest suspendere, vel deponere, c. *Significasti*, & c. *Cum satis*, ext. *ead. tit.*

Dof. Clericati Tom. II. Lib. VIII.

Quò ad Postremum: Ad Officium Archidiaconi spectat, curam habere Clericorum, qui in Diocesi degunt, c. 1. ext. *ead.* Lectorem Evangelii eligere, disponere necessaria ad Sacrificium, Clericos ad ipsum vocare, & quo ordine procedere debeant jubere. Insuper ad ipsum spectat cura sacrorum vasorum, vel sacrorum vestimentorum, c. *Ea quæ*, ext. *ead.* & notatur in c. 1. ext. *ead. Off. Sacristæ.*

T I T. XIV.

De Officio Archipresbyteri.

Quoniam Archipresbyteri officium est valde simile officio Archidiaconi, ut *hic in princ.* licet Archidiaconus in Jurisdictione excedat, non autem in ordine, c. 1. c. *Officium ext. eod.* ob id nunc de officio ipsius Archipresbyteri tractatur: & pro hujus tituli expositione videbimus:

1. Quis sit Archipresbyter?
2. Quot sint species Archipresbyterorum?
3. Quæ ad ejus officium pertineant?

Quò ad Primum. Archipresbyter est caput Presbyterorum, & est ille, qui in divinis, & particularibus Ecclesiis est à Lege Episcopi Vicarius constitutus, c. 1. ext. de *Off. Archipr.* Et differt ab Archidiacono, quia Archidiaconus curam exercet fori contentiosi; Archipresbyter verò curam Ecclesiastici fori exercet, *hic in princ.* & dic. *Officium.* Verum admonet c. 1. *ead.* in hoc esse observandas loci consuetudines; namque potest esse, ut in aliis Ecclesiis Archipresbyter exerceat utriusque fori curam; & hoc idem dicit Abb. in d. cap. 1.

Quò ad Secundum: Duæ sunt Archipresbyterorum species: *Urbani*, & illi sunt, qui dum Episcopus abest, in urbe ipsius vicem substituent; vel etiam præsentis Episcopi curam minuunt. §. *Urbani*, hoc tit. d. c. *Officium. Exteri*, sive *Foranei*; & sunt illi, qui extra urbem personam Episcopi repræsentant, & ea peragunt, quæ ipse Episcopus efficeret, si præsens esset, c. 1. §. 2. ext. *ead.* & ut inquit text. in c. *Presbyteri*, *ead. tit.* præfunt plebibus, ut Episcopus Matræ, quæ est Ecclesia, quamvis nihil contra sui Præsulis decretum ordinare, vel audere debent.

Quò ad Ultimum: Ad Archipresbyterum pertinet inchoare solemne officium, & solemnia sacrificia; assidue in Ecclesiis stare, fratres benedicere, penitentiam Sacerdotibus injungere: infirmos oleo perungere, benedicere absente Episcopo Clericos, dum Episcopus celebrat, adjuutores eligere, d. c. 1. 2. 3. ext. *ead.* Insuper providere debet, ut in Sacratio Sanctissimi Corporis Christi Hostiæ pro infirmis non defint. Alia connumerantur, quæ ad Archipresbyterum spectant in d. cap. 1. 2. 3. Et hæc pertinent ad Urbanum.

Ad Ruralem autem, seu exterum tantum pertinet totius populi curam habere, aliorum Clericorum mores inspicere; exponere, quæ in Missa leguntur, prædicare Christianæ Religionis, & fidei principia: pueros edocere, frequenter celebrare, ad Synodum procedere, dies festos prædicare, baptizare, ac demum decreta à Summo Pontifice, vel Conciliis facta

B 2

reci-

recipere, cæterisque referre; ut in Conc. Trid. sess. 5. c. 2. de Reformat.

Nota tamen hic in fine, quod obtinens aliquam Præposituram debet ad eam se ordinare intra annum, aliàs amittit honorem.

TIT. XV.

De Officio Vicarii.

Vilum est Superiori titulo de Officio Vicarii à Lege constituti, nunc videndum est de Vicario, & Officio Vicarii ab homine deputati; & sic tractatur de eo, qui nomine alieno in Ecclesiis deservit: sic continuat Gloss. hic & videbimus

1. Qui sit Vicarius?
2. Que requirantur, ut quis Vicarius esse possit?
3. Que sit Vicarii potestas?

Quò ad Primum: Vicarius ille est, qui alterius vices gerit, sive in contentiosa jurisdictione sit, sive in voluntaria, & non contentiosa, illius mandato, & autoritate constitutus, qui in officio, quodcumque illud sit, principalem personam gerit, l. 1. C. de Offic. ejus qui vicem alt. & ext. eod. per tot. Et duæ possunt Vicariorum constituti species; alii enim constituuntur Vicarii in Officio non contentioso, veluti in Ecclesiis, ut in ipsis deserviant, c. 1. ext. eod. Alii vero, ut alterius personam in foro contentioso substineant. Quinimmo quidam sunt Vicarii per modum provisionis, qui in locum mortuorum subrogantur, & suffecti vocantur. Gloss. in l. 2. vers. Rector., C. d. Off. ejus, qui & c. 18. sess. 24. de Reform. in Conc. Trid. Item alii sunt perpetui, alii temporales: Primi eliguntur, ut perpetuo sint in aliqua Ecclesia, cap. Perpetuus, de Fid. Instrument. Secundi ad tempus tantum, c. Extirpanda §. quia verò, extr. de Præb. c. Pervenit. de Appellat.

Tertia divisio est, quod quidam sunt perpetui, qui ad Parochiales Ecclesias sunt electi, d. c. Perpetuus. Quidam temporales, qui ad tempus, & aliquos actus assumuntur, d. c. Pervenit. Quidam Generales, qui in Episcoporum Curia ab Episcopo sunt electi. Gloss. in Clem. Quæ in Ecclesiis, de Offic. Vicarii. Quidam Speciales, qui ad Curiam, sed ad certum articulum, locum, vel actum sunt constituti, c. Sua, de Off. Vicarii.

Quò ad Secundum. Primo loco necessarium est, ut sit Clericus, cum Laici Vicarii esse non possint in Ecclesiis, c. Innova. 17. quest. 7. c. Decenter, d. 89. Quinimmo si agitur de Ecclesia habente aliarum curam, debet eligi Sacerdos, & canonicè institui cum certa portione. Glossa in c. Provideas, ext. eod. d. c. 16. sess. 24. Insuper, exigitur, ut unam habeat Vicariam tantum, d. c. Provideas. Ac Doctor quandoque esse debet, c. 16. sess. 24. in Conc. Trid.

Quò ad Ultimum: Si de eo quærimus, qui in Ecclesia deservire debet, ad ejus potestatem pertinent, quæ principalis poterat persona: quod tunc habet locum, quando Vicaria conceditur, quæ solum ex causa concedi solet, d. c. Provideas. Ubi Gloss. Si de Vicario Ge-

nerali Episcopi loquimur; is potest in foro contentioso causas dirimere, & omnia illa facere, quæ Episcopus; nisi aliquid fuerit Episcopo reservatum, ut Beneficiorum collatio, remotio, & alia hujus generis, prout latè ego demonstravi in meis Discordiis Forensibus De Jurisdictione Discord. 27. Insuper Vicarius potest examinare illos, quibus sunt beneficia concedenda, & etiam examinatos eligere, c. 18. sess. 24. de Reform.

Hoc tamen sciendum est, quod cum Vicarii, & Episcopi unum sit tribunal, ad Archiepiscopum provocatur. §. fin. hic. Quod secus est in Vicario à Lege constituto, ut Archiepiscopus, c. Romana. De appellat. in 6.

TIT. XVI.

De Coadjutore.

Quoniam interdum Episcopalis cura per Coadjutorem explicatur: ob id nunc de eo disseritur, & videbimus:

1. Quis sit Coadjutor?
2. Quibus detur?
3. Ex quibus causis?
4. A quo?
5. Que sit Coadjutoris potestas?

Quò ad Primum: Ut nomen indicat, Coadjutor significat eum, qui simul adjuvat, quasi simul adjutor; & dicitur ille, qui à S. Sede, consentiente, & approbante Rectore, in locum ejus, qui ex justa causa impeditur, ad Ecclesiam regendam cum spe futuræ successionis, eligi solet, c. Ex parte, ext. de Cleric. agrot. c. Unico, de Cler. agr. in 6. Et illi Coadjutores esse possunt, qui possunt esse Ordinarii, cum eligantur cum futuræ successionis, arg. c. Qualiter, cum seq. 7. quest. 1.

Quò ad Secundum: Coadjutor datur, legitima præcedente causa, tam majoribus, quam minoribus Prælati, & non solum unus, sed etiam interdum duo dari solent. Gloss. hic; §. in d. c. Un. de Cleric. agrot. lib. 6. Id tamen est verum, quod si quis datur Episcopo, unus est, & consecratur; ut omnia possit, quæ sunt ordinis, & Jurisdictionis, d. c. Qualiter, cum seq. 7. quest. 1.

Quò ad Tertium: Coadjutor non conceditur ex omnibus causis, sed ex iis tantum, quæ delictum Prælati non includunt; & ipsum inhabilem efficiunt ad Ecclesiam regendam; ut est senectus, longa infirmitas, mentis alienatio, vel similis causa, ut in d. c. Un. §. in d. c. Ex parte, & est text. hic. in princ. Similiter si Prælati sit illiteratus, sed bonæ vitæ, vel longè adfuturus pro S. Sedis beneficio, Coadjutor dari solet, ut in d. c. Unico, & in c. 6. sess. 21. in Concil. Trid. de Reform.

Quò ad Quartum: Regulariter concessio pertinet ad Summum Pontificem, & est de Reservatis Papæ: hic in princ. & est Glossa in Verb. Apostolicam, c. 7. sess. 25. in Conc. Trid. Ita ut non valeat consuetudo in contrarium, text. tuus hic.

Quò ad Ultimum: Si Coadjutor est datus ob impedimentum, quod Prælaturam inhabilem reddit, illa potest facere, quæ potest Ordinarius. Quod si est datus Coadjutor ex aliquo accidenti, tunc Spiritualia pertractat, in aliis vero